

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za ino-emstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici 23. — Rokopisov ne vračamo. — Račun pri post. hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak torek, četrtek in soboto

Ljubljana, torek 6. oktobra 1936

Cena posamezni številki Din 1'50

Potreba svobodne kritike

Med zahtevami, ki so jih izrekli trgovci, obrtniki in gostilničarji na nedeljskih shodih, je tudi zahteva po svobodni kritiki. Nekateri neprijatelji trgovstva se to zahtevo že ponovno napačno tolmačili in brez dvoma bodo to storili tudi sedaj ter je zato potrebno, da že sedaj to napačno tolmačenje zavrujemo. Iz nobene politične špekulacije ni porojena ta zahteva in z njo nočejo trgovci nobeni politični skupini delati kakšnih težav ali sitnosti, temveč je vsa zahteva nastala le iz nujnih gospodarskih in stvarnih razlogov.

Javno življenje, zlasti pa vse gospodarsko življenje, je danes tako komplicirano, da ni človeka, ki bi tudi le eno panogo sam popolnoma obvladal. Vsa aktualna vprašanja se morejo danes pravilno rešiti le kolektivno, s sodelovanjem vseh, ki so na njih zainteresirani in po svojem strokovnem znanju usposobljeni za njih reševanje.

To pa se doseže najlaže in najenostavneje s tem, da se dopušča svoboda kritike, da se omogoči javna diskusija o vprašanih, ki so na dnevnem redu. Na ta način bo hitro vsako vprašanje razčiščeno in pojasnjeno od več strani in potem tudi odločitev ne bo težka.

Ta svobodna kritika je zlasti nujna za gospodarska vprašanja, ki sploh ne bi smela biti politična zadeva, saj je od njih pravilne rešitve odvisno blagostanje vseh, pa naj bi pripadali vladni ali opozicijski stranki. Danes je n. pr. nad vse aktualno vprašanje, če naj tudi dinar sledi devalvaciji zlatih valut ali ne. Jasno je, da to vprašanje živo zanima prav vse državljane brez ozira na njih politično pripadnost in zato morajo vsi državljani zahtevati, da se to vprašanje čim bolj reši. To pa je mogoče doseči le, če se dopusti svobodna diskusija o tem vprašanju, ker več glav tudi več ve.

Podobno je tudi z vsemi drugimi gospodarskimi vprašanji in katerih pravilna rešitev je tem bolj pereča, čim dalje traja gospodarska kriza. Zlasti pa bo treba sedaj po devalvaciji zlatih valut rešiti celo vrsto težkih vprašanj, ki se tičejo naše zunanje trgovine, kjer je sodelovanje vseh, ki so udeleženi v tej trgovini še posebno nujno.

Svobodo kritike zahtevajo gospodarski krogi torej le iz stvarnih, ne pa iz političnih razlogov. Zato tudi njih kritika ne more imeti nobene demagoške primesi, ker sploh neče apelirati na mase, temveč samo pomagati k objektivnemu razčiščenju vprašanja, ki je ravno na dnevnem redu. Ta kritika je zato tudi konstruktivna v najboljšem smislu besede in bilo bi lahkomišno, ne izkoristiti dragocene pomoči, ki je v tej kritiki.

Ponovno se je tudi že naglasilo, da bo sedanja gospodarska stiska premagana le, če se posreči odpraviti sedanjo krizo zaupanja. Za obnovo zaupanja pa pač ni boljše sredstva, kakor je svoboda kritike. Kajti če bodo ljudje videli, da se aktualna gospodarska vprašanja svobodno predebata, potem bodo tudi prepričani, da bodo ta vprašanja pravilno rešena in podlaga za obnovo zaupanja bo dosežena.

Ni zato danes druge pomoči, ko da z Levstikom vzkljukemo: Zivela kritika! Le na ta način se bomo

Nove devalvacije valut Tudi češkoslov. krona in italijanska lira bosta razvrednoteni

Čeprav se je iz vladnih krogov v začetku zadrževalo, da ni nobenega vzroka za razvrednotenje češkoslovaške krone, oziroma italijanske lire, je bil vendar vpliv razvrednotenja glavnih zlatih valut premočan in polagoma morajo tudi druge države slediti primeru Francije, Švice in Nizozemske. Kot prva se je odločila Češkoslovaška. Na podlagi posvetovanj z vodilnimi češkoslovaškimi politikami je vlada sklenila, da bo znižala zlato vsebino češkoslovaške zlate krone. Ker pa more na Češkoslovaškem skleniti razvrednotenje valute samo parlament, je bila brzojavno sklicana seja poslanske zbornice za sredo, dne 7. oktobra, senata pa za petek, dne 9. oktobra t. l.

Kakor se poroča s kompetentne strani, bo predložen parlamentu zakonski načrt, s katerim se zniža zlata vsebina zlate Kč od 3713 miligramov zlata na 3121 miligramov. To pomeni razvrednotenje Kč za 16 odstotkov, skupno s prejšnjo devalvacijo, s katero je bila znižana zlata vsebina Kč od 4458 miligramov na 3715 miligramov pa za 30 odstotkov. Vse tuje valute bodo zaradi tega razvrednotenje porasle v vrednosti za 19%. Češkoslovaška Narodna banka pa bo zaradi tega razvrednotenja zasluzila okoli 500 milijonov Kč, da bo njena zlata podloga narasla na približno 3100 milijonov papirnatih Kč.

Po razvrednotenju bo znašala vrednost tujih valut na Češkoslovaškem:

100 din	=	66 Kč
1 dolar	=	29 Kč
1 funt	=	142,5 Kč
100 fr. frankov	=	136 Kč
100 šv. frankov	=	678 Kč
100 goldinarjev	=	1560 Kč
100 zlotov	=	545 Kč
100 šilingov	=	546 Kč
100 pengov	=	589 Kč

Slednji dve valuti pa sta vezani.

Uradni komitice pravi, da bo s sedanjo devalvacijo prvotna devalvacija izpopolnjena na ono mero, ki je postala zaradi devalvacije zlatih valut v interesu češkoslov. izvoza neobhodno potrebna. Ni se pa Češkoslovaški bati, da bi zaradi te nove devalvacije bilo moteno ravnovesje na domačem trgu. Za vsak primer pa je bilo dobilo notranje ministrstvo posebno pooblastilo, da s potrebnimi ukrepi vsako druginjo prepreči. Nadalje se poroča, da se je vlada zavezala, da bo v začetku leta 1937. proučila, če so se cene dvignile v tej meri, da so postale zaradi povišanja cen plače državnih nameščencev preniške. Vlada bo v tem primeru plače državnih nameščencev zvišala.

Nobenega dvoma ni, da bo češkoslovaški parlament vse te ukrepe vlade odobrili.

Tudi lira devalvirana

Italijanski ministrski svet je sklenil, da se bo vrednost italijanske lire znižala na isto višino, na kateri je bila do leta 1927., ko je Mussolini dvignil liro. Italijanska lira bo zopet postavljena na bazo,

obvarovali vseh napak! Samo to pa je tudi cilj in namen zahteve gospodarskih stanov po svobodni kritiki!

da je en angleški funt enak 90 liram en dolar pa 19 liram.

Zlata vsebina lire se zato zniža od 7.9190 miligrama na 6.929 miligrama. Ker pa more Roosevelt znižati vrednost dolarja še za 10 odstotkov, si tudi Italija pridruži pravico, da more znižati vrednost lire še za nadaljnjih 10%. Ves dobiček, ki bo zaradi povišanja vrednosti zlate podloge Italijanske banke nastal, se odstopi državnim blagajni.

Da pa ne bi zaradi devalvacije lire cene preveč skočile, se izda poseben zakon za kontrolo cen. V vseh krajih določijo posebni sindikalni odbori maksimalne cene. V splošnem morajo cene v septembru veljati še nadalje. Dve leti se ne smejo povišati nobene najemnine in zakupnine. Cene električnega toka in plina ostanejo neizpremenjene. Prav tako prevoznine na železnicah, avtobusih, tramvajih itd.

Izvedejo se nadalje velike carinske reforme, da se poceni blago. Uvozni kontingenti se omeje.

Končno je vlada sklenila, da razpiše 5% notranje posojilo, ki bo za vse lastnike nepremičnin obvezno. Uvedejo pa se tudi novi davki ter bodo vse dividende progressivno obdačene.

Znižanje carin bo precej znatno. Tako se zniža uvozna carina na žito od 75 na 45 lir za sto, carina na moko in živino za 65%, na meso za 60, olivno olje za 40, jajca za 64, na premog od 10 na 5, na koks od 42 na 30 lir.

Penge in šiling ostaneta neizpremenjena?

Madjarski ministrski svet je sklenil, da nima Madjarska nobene potrebe, da bi izdala nove valutno-politične ukrepe. Penge ostaneta neizpremenjena, izvoz pa bo vlada še nadalje pospeševala z izvoznimi premijami. Na dosedanji način bo vlada tudi pospeševala tujski promet. V kolikor bi razvrednotenje zapadnih valut škodovalo izvoznikom, bo pač ti morali škodo sami trpeti in nikakor naj ne računajo na povračilo teh izgub po vladi. Predsednik madj. Narodne banke Imredy, je izjavil, da bodo potrebni le neki tehnični ukrepi, da ne bo devalvacija za narodno gospodarstvo škodljiva.

Tudi avstrijski ministrski svet je ponovno izjavil, da devalvacija zapadnih deviz ne bo imela nobenih posledic za avstrijsko valuto.

Znova se poroča, da tudi bolgarski lev in romunski lej ohranita svojo sedanjo veljavo, ker da je vsako razvrednotenje obeh valut nepotrebno. Mislimo pa, da o vsem tem le še ni izrečena zadnja beseda.

Razvrednotenje holandskega goldinarja bo čim manjše

Ministrski predsednik Colijn je izjavil v drugi zbornici, da je trenutno čisto nemogoče določiti novo zlato vrednost goldinarja, ker nameravajo države, ki so že preje devalvirale svojo valuto znova znižati njeno vrednost. Vlada se prizadeva, da se razvrednoti holandski goldinar v čim bolj ozkih mejah in da se tečajna kolebanja goldinarja preprečijo. Doba kolebajo-

čega goldinarja ne more trajati dolgo. Holandska vlada je pripravljena, da sodeluje pri valutni stabilizaciji, ki bi bila mednarodna, ne more pa biti iniciativna v tem vprašanju. Če ne bi bilo mogoče doseči mednarodne valutne stabilizacije, potem bi se morala presojati bodočnost z največjim pesimizmom.

USA je požela zlato odtok iz drugih držav

Federal Reserve Board sporoča, da je znašal zlato zaklad U. S. A. dne 30. septembra 18.840 milijonov dolarjev. To je najvišja zlata podloga, ki je bila kdajkoli zabeležena.

V predzadnjem tednu, to je tednu pred devalvacijo franka se je znižala zlata podloga Francoske banke za 2,58 milijarde frankov ter je s tem padla na 50.111 milijonov frankov.

Po zadnjem izkazu nemške Reichsbanke se je odtok plačilnih sredstev zvišal od 6079 na 6650 milijonov mark. Zlata podloga se je znižala za 1,9 na 65,1 milijona mark, devizna podloga pa za 0,1 na 5,6 milijona mark.

Težave naših izvoznikov zaradi devalvacije

V zagrebški zbornici je bila v soboto anketa naših izvoznikov in izvoznikov zaradi devalvacije zlatih valut. Referat je podal gen. tajnik zbornice dr. Cuvaj. V svojem referatu je poudaril, da so prišli v posebno velike težave oni izvozniki, katerih blago je bilo ob devalvaciji na potu. Debate, ki je sledila referatu, so se udeležili številni izvozniki in zahtevali, da vlada intervenira pri vladah držav, ki so devalvirale svojo valuto, da se sklenjene kupčije plačajo še po prejšnji vrednosti valut. Narodna banka bo baje tudi v resnici vse do 26. septembra sklenjene kupčije obračunala po starih tečajih devalviranih valut. Glede pošiljk pa, ki so na potu, bi morali izvozniki posamič vlagati prošnje, da se jim odobri valuta po starem tečaju. Ne razumemo, zakaj se ne bi mogla stvar urediti tudi brez teh posamičnih prošenj.

Velike izgube romunskih izvoznikov

Zveza romunskih žitnih izvoznikov se je obrnila na žitni borzi v Amsterdamu in Marseillu ter na uvozna združenja v Nizozemski in Švici, da te korporacije posredujejo, da bi se vprašanje plačila romunskega izvoza pravično uredilo, ker bi bili sicer romunski izvozniki prisiljeni, da takoj ustavijo vsako nadaljnjo pošiljko žita v na dene države.

Po zatrjevanju romunskih izvoznikov je njih izguba zaradi devalvacije valut zelo visoka. Romunska Narodna banka pa je mnenja, da znašajo te izgube največ okoli 80 milijonov lejev.

Francija odpravlja uvozne kontingente

Francoski gospodarski minister Spinasse je v razgovoru z dopisnikom United Press izjavil, da je prihodnji cilj francoske politike, da se napravi konec sistematični

gospodarski vojni, ki se je dosedaj izražala v carinskih zaprekah in uvoznih kvotah. Pogajanja, ki jih vodi francoska vlada z drugimi državami, so že v znamenju teh prizadevanj. Izenačenje valutne politike raznih držav hoče predvsem doseči oživiljenje svetovne trgovine. Zato se bodo kontingenti polagoma odpravili. V resnici je tudi že francoska vlada nad 100 uvoznih kontingentov odpravila. — V kratkem pa bo odpravila še nadaljnjih 200 kontingentov, ki jih je vseh okoli 1200.

Nemčija ne bo razvrednotila marke

Čeprav je Nemčija nad vse zainteresirana na tem, da poveča svoj izvoz, ki bo sedaj zaradi razvrednotenja zlatih valut otežkočen, vendarle Nemčija zaenkrat marke ne bo devalvirala. Predvsem iz notranje-političnih razlogov, ker bi se devalvacija marke mogla v Nemčiji smatrati kot neuspeh režim. Poleg tega pa ima Nemčija toliko vrst mark, da si bo mogla z njimi pomagati.

Ricket v Jugoslaviji

Kakor poroča »Jugoslavenski Gvozdjar«, je prišel v Beograd znani finančnik Williams Ricket, ki je pred letom dni zbudil veliko senzacijo po vsem svetu, ko je dobil pravico za izkoriščanje petroljskih vreleev Etiopije, ki je bila takrat še neodvisna.

Gospod Ricket je prišel v Jugoslavijo v družbi G. Smitta, ameriškega multimilijonarja, ki ima ogromne rudnike zlata v Kanadi in Alaski. Smitt je danes eden najbogatejših ljudi Amerike.

Po čisto zanesljivih informacijah lista, sta prišla preje omenjena znana svetovna finančnika v Beograd s čisto posebnim načrtom. Njihov prihod v Jugoslavijo je v ozki zvezi z novo odkritimi ležišči zlata, bakra in drugih rudnin. G. Ricket predvsem želi, da se angažira pri izkoriščanju novo odkritih zlatih rudnikov v Jugoslaviji.

S svojim prijateljem multimilijonarjem je G. Ricket odpotoval z letalom v Carigrad, pri povratku pa se bo ustavil v Beogradu, kjer bo ostal okoli dva tedna. To dokazuje, da G. Ricket sam računa s tem, da ne bo tako lahko prišlo do definitivne pogodbe.

Naši zanesljivi informatorji poročajo — pravi »Jug. Gvozdjar« — da potekajo pogajanja G. Ricketa v Beogradu ugodno in da se nameravajo oddati naši rudniki G. Ricketu v eksploatacijo. Vse te kombinacije pa se čuvajo v največji tajnosti, prav tako pa tudi vsa pogajanja, ki se vodijo o tej stvari.

K temu bi si dovolili pripomniti naslednje. Če so vredna G. Ricketu naša ležišča toliko, da bi investiral denar v nje, potem bi morala biti tudi nam toliko vredna in bi morali sami začeti z njih izkoriščanjem. Če pa misli gosp. Ricket z našimi ležišči le špekulirati, potem je vzrok več, da smo do njegovih ponudb zelo previdni.

Zato pa bi tudi bilo želeli, da bi bila javnost o pogajanjih z G. Ricketom točno poučena in da kontrola javnosti iz pogajanj ne bi bila izločena.

Protest gospodarskih krogov

Solidaren nastop trgovcev, obrtnikov in gostilničarjev za njih pravice

Na poziv Centralnega predstavništva zvez trgovskih združenj in vsedravnih zvez obrtnikov so priredili v nedeljo trgovci, obrtniki in gostilničarji v vseh večjih mestih Jugoslavije zborovanja, ki so bila dobro obiskana in postala zlasti v nekaterih mestih mogočne in učinkovite manifestacije naših gospodarskih stanov za pravice domačega gospodarstva in za napredek našega narodnega gospodarstva. Dnevni red vseh teh zborovanj je bil popolnoma enak in na vseh zborovanjih je bil glavni govor eden in isti, prav tako pa se je tudi sprejela povsod čisto identična resolucija, da je bila tudi s tem podčrtana solidarnost vsega jugoslovanskega trgovstva.

Da bi bil uspeh teh zborovanj zagotovljen že v naprej, so se ustanovili v vseh večjih mestih posebni akcijski odbori trgovcev, obrtnikov in gostilničarjev, v katerih so bile zastopane vse organizacije, pa najsi bi si bile v nekaterih drugih vprašanih tudi nasprotne. V Ljubljani so tvorili ta odbor: Karl Sosa za trgovce, Josip Rebek, Lovro Pičman in Ivan Ogrin za obrtnike ter Ciril Majcen za gostilničarje.

Govor Josipa Rebeka

Iz leta v leto postopoma propada naše gospodarsko življenje. Zadnji tri leta sem je devet desetih naših obrtnikov, trgovcev, gostilničarjev in drugih majhnih narodnih gospodarjev, ki se stalno boje in drhtijo, da jim ne potkna na vrata eksekutor ali sodni izvršilec. Sleherni dan ostane kaka družina naših bratov in prijateljev brez lastne strehe nad glavo...

Propadajo oni, ki so vse življenje delali vzajemno in pošteno v prid posameznikov, našega narodnega gospodarstva, v dobrobiti skupnosti in države. Propadajo sinovi našega naroda, omagujejo oni, ki so sodelovali pri ustvarjanju naše skupne domovine. Propadajo obrtniki, trgovci in ostali sloji in z njimi naša nekoča cvetoča obli in v trgovina. Na njihova mesta stopajo razni špekulanti, ki so kakor kobilice prihrumeli med nas iz inozemstva, katere pošilja med nas inozemski kapital, da nas v naši lastni hiši zadavijo, da naše otroke zaslužijo, da se nasitijo naših žrtev, ne da bi pri tem kaj tvegali. Oni ne bodo nikoli ničesar doprinesli v primeru naše obrambe, ne plačujejo niti davkov, kakor so našemu državljanu po zakonu predpisani. (Iz njihovih krogov se širi nemoralna in korupcija, da nam poštenim ljudem udari rdečica v obraz.)

Mar smo tega sami krivi? Ako je to res, tedaj smo mi zakrivali, ker nismo svojega narodnega bogastva čuvali. Mi sami smo krivi, ker nismo znali čuvati, kar bi nam moralo biti najsvetejše, naša lastna sreča in bodočnost naših otrok.

Skrajni čas je, da se zberemo, si položimo ter vzdignemo svoj glas v lastno obrambo in v zaščito svojih pravic, katere nam priznavajo zakoni.

Stalno se vzrok naše nesreče pripisuje sedanji gospodarski krizi. Tako se že dolga leta govori in piše, tako se opravičujejo oni, ki se sicer pred Bogom in pred ljudmi ne bi mogli opravičiti. Ne smemo prezreti, da je kriza širom celega sveta ustavila ves gospodarski razvoj. Ustavljene so bili svobodni gospodarski stiki, nastopila je splošna stagnacija, širila se je brezposelnost. Mnogo eksistenc je bilo uničenih radi sedanje krize. Toda to zlo je bilo povečano z brezvestno špekulacijo onih, ki ne sejejo, toda mnogo žanjejo. Favorizirajo se parazitski elementi, tvornicam se dovoljuje izdelovanje

Shod je otvoril v imenu akcijskega odbora Karl Sosa, ki je najprej pozdravil vse zborovalce ter zastopnike banske uprave in zastopnike tiska.

Po nalogu Centralnega predstavništva zvez trgovskih združenj in Saveza obrtnikov kraljevine Jugoslavije so danes po vseh večjih mestih Jugoslavije velika manifestacijska zborovanja trgovcev, obrtnikov in gostilničarjev. Na teh zborovanjih hočemo ponovno poudariti svoje težnje in zahteve v smislu resolucij, ki so bile sklenjene na naših velikih vsedravnih zborovanjih in kongresih. Te naše zahteve se žal niso upoštevale in namen današnjih zborovanj je baš ta, da s svojim mogočnim nastopom opomnimo odločilne kroge, da se naše zahteve ne smejo več omalovaževati!

Naše zborovanje se mora vršiti po določenem redu in zato pozivam vse, da se vzdrže vseh medklicev, da bo naše zborovanje mogoča manifestacija tudi po disciplini zborovalcev.

Nato je podal besedo zastopniku obrtnikov g. Rebeku, čigar govor se je glasil:

vedno več onega, kar spada v delokrog obrtnikov, krošnjarenje se vedno bolj širi in jemlje posel trgovcem, zadruga bolj in bolj poslujejo z nezadrugarji in spekulirajo z vedno večjim dobičkom. A vsi ti parazitski elementi, ki glodajo danes že ak neodporen organizem našega narodnega gospodarstva, ne plačujejo Bogu, kar je božjega, niti carju, kar je carjevega.

To se doga'a danes v svetu, ker je temelj zdravega življenja izpodkovan, ker je nespamet izrinila razum in se nemoralna razširila na račun poštenja. In tako propada in se izgublja volja za delo in življenje, a zli duhovi, ki prežijo vsepovsod v svetu, gledajo, da to stanje izkoristijo in ga spremenijo v svetovni kaos.

Ali še so na svetu države in narodi, katerim so na čelu pametni in pošteni ljudje, ki so pravočasno uvideli, kje je vzrok vsega sedanjega zla ter so z dobrimi zakoni onemogočili razkroj, ki ga povzroča današnja kriza. Napredne države so pravočasno spoznale situacijo, obrnile so se po nasvet in pomoč na gospodarske in delovne kroge, s strokovnimi organizacijami se posvetujejo in razpravljajo v tem smislu, da so vsi s skupnim delom omogočili vsaki stroki in vsem slojem naroda normalen razvoj. S tem so obvarovali svojo domovino pred nemiri in stavkami ter poskrbeli najrevnejšim zaslužka. Ohranili so s tem največjo narodno blagostanje, zagotovili so mir.

Naš narodni dohodek se je skrčil do nemožnosti, naša zunanja trgovina je vse manjša po količini in po vrednosti. Hranilne vloge se manjšajo, število brezposelnih pa raste, javne dajatve so pa vsak dan večje. Večajo se torej bremena, ki jih v glavnem prenašajo mali ljudje. Med tem so dohodki obrtnikov, trgovcev in gostilničarjev ter ostalih majhnih pridobitnikov stalno padali. In dokler je naš kmet trpel radi majhnih cen svojih proizvodov, je imel vsaj streho nad glavo, pa četudi samo kolibo, imel je kos kruha, pa četudi samo koruznega. Med tem je naše delovno ljudstvo v obrti, trgovini in v gostilničarstvu po mestih in vaseh smatralo te ideale — kot nedosegljive. Kmetovalcu je dana zaščita v pogledu odplačevanja njegovih dolgov, zaščiten so tudi banke, toda na dolgov obrtnikov, trgovcev in gostil-

ničarjev ni nihče pomislil. Zato so stečaji in prisilne prodaje pri njih na dnevnem redu.

Istčasno rastejo pri nas velekapitalistična podjetja, v katerih so v večini zainteresirani tuji kakor gobe po dežju. Ta podjetja, katera prodajajo trgovcem blago, obrtnikom surovine za predelovanje, gostilničarjem potrebne predmete, so se združila v kartele ter često, na žalost pod zaščito domače značke, v času največje naše nesreče dvigujejo cene svojemu blagu samo, da povečajo svoj dobiček. Na drugi strani pa delajo obrtniki, trgovci in gostilničarji brez vsakega zaslužka, ravno v časih, ko so javne dajatve vedno višje. Pa ne samo to, ti nositelji »nacionalne industrije« izvršujejo tudi ona dela, katera so doslej opravljali izključno obrtniki, trgovci in gostilničarji: da jim kupčija bolj nese, odpirajo lastne trgovine, kar jemlje samostojnim obrtnikom zadnjo možnost zaslužka. Tako so se pri nas že v najmanjši vasi pojavile razne »Batec«, »Tatec«, »Tivarji« itd. Prodajajo cenejšje, toda zato slabše blago, s tem odzema vsakdanji kruh in izganjajo med proletariat in brezpravne delavce na tisoče obrtnikov, trgovcev, gostilničarjev ter njihove delavce in pomočnike. Razen tega so ti »veliki podjetniki« prikrajšali državo za stotine milijonov davkov, ker te njihove prodajalnice in popravilnice ter podružnice niso posebej obdačene po cenitvi davčnih odborov, temveč po njihovih, večinoma akcionarskih družbah na podlagi bilanc, ki so seveda tako prikrojene, da se izkaže čim manjši zaslužek, s čimer se najlaže izognejo davčni obremenitvi. Oškodovani so torej: kupci, trgovci, obrtniki, gostilničarji in državna blagajna.

Nam pa sili voda v grlo, ker postajamo že v lastni hiši sužnji tujih kapitalistov. Toda tu ne gre samo za naše eksistence, pomagati želimo vsemu našemu gospodarstvu radi življenjskega interesa naše domovine. Morje krvi je bilo prelito, da smo si priborili svojo nacionalno svobodo in zato ne moremo mirno gledati, kako nas nenasitni tuji kapital gospodarsko zaslužuje. Vprašujemo se: čemu ni nihče pravočasno dvignil glasu proti temu zlu?!

Samo mi mali nosilci našega gospodarstva smo storili to ne samo enkrat nego sto in stokrat! Na sejah, konferencah, zborovanjih in kongresih je bilo poslanih na odločilna mesta nešteto zaključkov in resolucij. Naša vest je mirna! Ali na nas se niso ozirali oni, katerim je narod poveril dolžnost, da čuvajo njegove nacionalne in gospodarske dobrine! Vse obrtniške organizacije in trgovska združenja s svojimi predstavništvi na čelu so v poslednjih dveh letih

V zadevi javnih del so bile poslane razne predstavitve. Od predpisanih vsot se je doslej komaj ena tretjina porabila. Od tega je imel le v nekaterih krajih Jugoslavije komaj malo koristi naš kmečki delavec, medtem ko obrtništvo, trgovci in gostilničarji od tega niso imeli ničesar. Torej se je tudi ta poizkus izjalovil.

Istotako se nihče ne briga za naše zahteve v zadevi pravilne ureditve davčnih bremen. Davčni zakon, ki pravi, naj bodo vsi državljani enaki pred zakonom, ter naj bodo davčna bremena sorazmerna dohodkom, ne velja za velekapitaliste, marveč padajo njihovi davki na ramena srednjih in šibkejših slojev. Vsi naši napor, da se uvede progresivno in pravično obdačenje, so propadli.

Z neštetiimi resolucijami smo po svojih predstavnikih zahtevali, da

se onemogoči šušmarstvo v obrtu, trgovini in gostilničarstvu. Kljub temu vsakdo prodaja, dela in toči — kjerkoli in kadarkoli se mu zdi, brez pravice, ki jo zakon predpisuje, in brez plačevanja davkov in taks. Vse je ostalo pri starem.

Neštetokrat smo se obrnili do naših odločujočih činiteljev, da se razni velikji magazini odpravijo, ker uničujejo našo obrt in trgovino. Na anketi proti »Bafic« v Beogradu je minister trgovine in industrije bil osebno navzoč in na naše pritožbe obljubil obrtnikom pomoč. Tudi v tem pogledu obrtništvo še čaka.

Glede kartelov, kjer v glavnem gospodari inozemska industrija, je bilo tudi donešeno mnogo dokumentiranih predstav. Res so bili leta 1934. z uredbo karteli prepovedani, toda že naslednje leto na novo dovoljeni. Vsi naši napor, da se uvede prisilno zavarovanje naših gospodarjev. Predložen je bil tudi načrt uredbe o prisilnem zavarovanju trgovcev in obrtnikov. To so

Ponovno smo zahtevali na odločilnih mestih, da se spremeni § 384. zakona o obrtih in da se uvede prisilno zavarovanje naših gospodarjev. Predložen je bil tudi načrt uredbe o prisilnem zavarovanju trgovcev in obrtnikov. To so

Resolucije

Ko se je poleglo odobravanje, ki je sledilo govoru g. Rebeka, je po vzei besedo predsednik gostilničarske organizacije Ciril Majcen, ki je prečital pismo, ki se z zborovanja pošlje predsedniku kraljevine dr. Milanu Stojadinoviću in v katerem so navedene naslednje zahteve zborovalcev:

1. Čim prej naj se ugodno reši vprašanje razdolžitve vseh gospodarstvenikov z novelizacijo stečajnega zakona in zakona o prisilnem poravnaju, ki se naj prilagodita sedanjim razmeram. Dokler pa se to ne zgodi, naj se ustavi vse prisilne prodaje in eksekucije.

2. Z reformo davčnega zakona naj se zajamči samoobdačevanje davčnih zavezancev in uvede naj se bolj praktično obdačevanje, ki naj sloni tudi na progresivnem obdačenju.

3. Nobena panoga gospodarstva naj se ne privilegira na račun druge. Karteli naj se prepovedo s posebnim zakonom.

4. Nabavljalne in konzumne zadruge naj se enako obdačijo kakor vse druge trgovine.

5. Z zakonom naj se prepovedo sistemi industrijskih prodajalnic in velikih magazinov ter veleblagovnic, kakor »Bafec«, »Ta-Tec«, »Tivar« itd. Iz gospodarskih in socialnih razlogov je treba tem podjetjem enkrat za vselej onemogočiti njih za srednje gospodarske stanove škodljivo delovanje.

6. Socialna zakonodaja naj se reformira in prilagodi sedanjim razmeram.

7. V smislu § 384. obrtnega zakona naj se izvede obvezno socialno zavarovanje trgovcev, obrtnikov in gostilničarjev.

8. Preneha naj se monopolizacija trgovine in odpravijo naj se ustanove kakor »Prizad« in sl.

9. Zakonsko naj se preganja in onemogoči šušmarstvo v obrtu, trgovini in gostilničarstvu in pozbija naj se nelegalno tekmovanje.

10. Dovoljenja za izvajanje obrta, trgovine in gostilničarstva naj se dajejo samo osebam, ki so strokovno usposobljene.

11. Tujcem naj se onemogoči udeležba v našem gospodarskem življenju na škodo domačinom, tujim agentom in zastopnikom pa naj se prepove vsako delo. Strogi reviziji naj se podvržejo vsa pooblastila, ki so bila dana tujcem ter naj se pri tem zasliši o naše strokovne organizacije in zbornice.

12. Takoj naj se prične s snovanjem gospodarskega sveta, v katerem naj bodo zastopane vse vrste našega gospodarstva sorazmerno njihovim gospodarskemu pomenu in številu njih pripadnikov.

13. Banovinske in občinske dav-

zahtevali vsi naši kongresi in naglašale vse naše resolucije.

Dolga vrsta vprašanj je bila obravnavana tekom zadnjih let v naših organizacijah, za katera smo zahtevali, da se v interesu države nemudoma rešijo.

Današnje stanje je neznosno. Mar naj mirno gledamo, kako naše vrste propadajo, ali naj kot dobri državljani in sinovi poštenega naroda zasučemo rokave ter rešimo svojo domovino in njeno gospodarstvo. Mi smo svoje zahteve iznesli kot zvesti državljani, ki želijo svoji domovini gospodarskega napredka, narodu pa kulturnega razvoja in blaginje. Samo dobra volja odločujočih nas more rešiti, od njih, katerim smo prisegli zvestobno, pričakujemo, da nas smatrajo kot svobodne ljudi in ne kot sužnje.

Ako naše upravičene zahteve nalezijo na gluha ušesa, tedaj bo tudi težka odgovornost za propast našega narodnega gospodarstva padla na one, katerim so namenjene te besede. Zaključimo današnji protest s pozivom, da še bolj strnemo svoje vrste in v složnem, skupnem delu iščemo svoje rešitve.

V tem naj nam pomaga naša sloga.

ščine naj se prilagodijo plačilni zmožnosti davkoplačevalcev.

14. Sprejme naj se uredba z zakonsko močjo, s katero se ustavlja postopanje proti gostilničarjem zaradi trošarinskih in točilniških prestopkov ter se že izrečenih kazni oproste.

15. Uveljavi naj se z novim zakonom o zborovanjih, društvi in posvetih svoboda zborovanja in razgovora ter izda nov zakon o tisku, da bi mogli zlasti v gospodarskih vprašanih vedno svobodno razpravljati o vsakem vprašanju ter da bi bila tudi pri nas mogoča svobodna kritika, kakor v drugih svobodnih državah.

Sporočamo Vam, gospod predsednik te naše želje in Vas prosimo, da pokrenete potrebne korake, da bi se naše upravičene zahteve tudi izpolnile. Z glasnim odobravanjem je zborovanje te zahteve odobrilo.

Le predsednik čevljarske zadruge v Ljubljani g. Jernej Perdan je izrekel pomislek, ker je stanje obrtnikov danes tako bedno, da je popolnoma izključeno, da bi mogli obrtniki količkaj prispevati za socialno zavarovanje. Zato je le za prostovoljno in ne za obvezno socialno zavarovanje.

Na njegov pomislek je reagiral bivši predsednik Zbornice za TOI Ivan Jelačin, ki je na kratko omenil zgodovino prizadevanj trgovcev in obrtnikov, da pridejo tudi oni do socialnega zavarovanja, nato pa navedel razloge, zakaj mora biti socialno zavarovanje obvezno. Nad 8000 trgovcev in obrtnikov je propadlo v zadnjih petih letih in nihče se ne briga za te ljudi. Mnogi bivši trgovci in obrtniki so danes prisiljeni, da na stara leta prosijo za miloščine. A baš zato, ker se drugi za nas ne brigajo, se moramo brigati mi sami. In zato mora biti socialno zavarovanje obvezno. Razume, zakaj ima g. Perdan pomislek proti obveznemu socialnemu zavarovanju. Kakor je izvedeno danes, je z njim v resnici vse nezadovoljno. Toda mi hočemo in bomo izvedli takšno zavarovanje, da bo vse denar, ki ga bomo za socialno zavarovanje zbrali, tudi ostal naš, denar pa, ki ga bodo zbrali drugi, pa naj bo njihov. In na tej podlagi se naj izvede ne le bolniško, temveč tudi starostno zavarovanje!

S krepkim odobravanjem so sprejeli zborovalci besede g. Jelačina, nakar so bile tudi resolucije soglasno v predlagani obliki sprejete.

Končno je še enkrat povzel besedo g. Ivan Jelačin

Nato je predsednik Sosa zaključil zborovanje.

Politične vesti

Stalni svet Balkanske zveze je imel v Zenevi ob priliki skupščine Zveze narodov sestanek, na katerem je ugotovil, da je ostala politika držav Balkanske zveze neizpremenjena v smislu sklepov, ki so bili sprejeti na zadnjem sestanku v Beogradu. Prihodnji sestanek stalnega sveta Balkanske zveze bo 5. februarja 1937 v Ankari.

Rimska »Tribuna« reagira na govor predsednika dr. Beneša, da upa na zblizanje med Malo antanto in Rimom. Rimski list se v svojem odgovoru strinja s stališčem, ki so ga zavzeli v tem vprašanju madjarski listi, ki pravijo, da je tako dolgo vsako zblizanje nemogoče, dokler velja trianonska pogodba. »Tribuna« pravi, da je to stališče Madjarov popolnoma pravilno, ker da trianonska pogodba krši suvereniteto in enakopravnost narodov.

Prizadevanje Bluma, da bi dosegel konkreten sporazum o finančnem sodelovanju velikih demokratičnih držav, se niso posrečila, tudi glede locarnskega dogovora ni mogel doseči Blum nobenega uspeha. Glede locarnskega vprašanja ni bil sporazum mogoč, ker je Blum izjavil, da raje resignira Francija na ves sporazum, kakor pa da bi odpovedala pakt z Rusijo ali oslabila svoje odnose z Malo antanto.

Belgijski zunanji minister je v Zenevi sporočil delegatom Francije in Anglije, da bo Belgija sodelovala pri locarnski pogodbi le pod pogojem, da se ji prizna nevtralnost in da bo imela Belgija samo to dolžnost, da brani lastne meje, ne pa tudi francoskih in drugih mej. V Franciji so zaradi te zahteve Belgije zelo vznemirjeni.

Za komisarja Zveze narodov v Gdansk u je imenovan poljski komisar dr. Papee. Za komisarja je imenovan Poljak, ker ima Poljska po statutu Gdanskega pravico, da vodi njegovo zunanjo politiko.

Na kongresu angleške konservativne stranke je izjavil minister Hoare, da se mora Anglija čim prej oborožiti. Njegovo stališče je kongres stranke odobrila.

Anglija gradi 42 novih bojnih ladij, med njimi dve veliki oklopnici, 7 križark ter 2 matični ladij za letala.

Nemčija je ustanovila dva nova armadna zbora, v Wilhelmshafnu pa je bila spuščena v morje velika nemška bojna ladja »Scharnhorst«, ki ima 36.000 ton.

Madriška vlada je poslala vsem silam, ki so se zavezale k nevtralnosti v španskih dogodkih, novo noto, v katerih sporoča 15 novih primerov kršitve nevtralnosti s strani Nemčije, Italije in Portugalske. Nota navaja samo primere iz septembra meseca ter podrobno navaja, koliko letal, municije in drugega vojnega materiala so poslale omenjene tri države nacionalistom.

Vlada v Burgosu je imenovala svojega poslanika v Italiji, ki ga je italijanska vlada tudi priznala.

Madriška vlada poroča, da so njene čete začele pri Burgosu in Toledu veliko ofenzivo, ki da se tudi ugodno razvija.

Predsednik španske republike Azana je zapustil Madrid. Zaradi vojaških neuspehov madriške vlade se je položaj vlade Caballera zelo omajal. Anarhisti postajajo v Madridu vsak dan močnejši.

Ministrski predsednik Gembeš je izgubil zaupanje drž. upravitelja Horthyja in so zato dnevi njegove vlade štet.

V avstrijski Heimwehr je prišlo do delnega razkola, ker je bil major Fey, ki je hotel strmoglaviti kneza Starhemberga kot voditelja organizacije, iz nje izključen. V dnevnem povelju, ki ga je izdal Starhemberg, pravi, da je bil major Fey in z njim vred dunajski podžupan Lahr, izključen zaradi popolne nesposobnosti.

Češkoslov. komunistična stranka bo letos prvič sodelovala pri proslavi narodnega praznika dne 28. oktobra.

Med vežbami grške vojne mornarice je eksplodirala neka grana-ta nad ladjo, na kateri so bili člani grške vlade. En oficir je bil ubit, več vojakov pa je bilo ranjenih.

V izpopolnitev vojaške službe se je na Poljskem uvedla obvezna delavna služba mladine.

Madjarske oblasti so začele z največjo brezobzirnostjo madjarizirati vsa nemška in slovenska rodbinska in krstna imena. Madjarizacija se izvaja sistematično.

Bivši etiopski poslanik v Parizu Volde Mariam je prestopil k Italijanom. Njegovo izjavo, ki naj bi pojasnila njegov prestop, so veliki svetovni listi popolnoma premolčali. Izdajalcev prav nihče ne spoštuje.

Grška je ustavila vsak pomorski promet s Španijo in njenimi kolonijami.

Veleblagovnice se morajo prepovedati

Iz spomenice konference trg. ind. zbornic v Beogradu

Že v letu 1934. so se začele širiti vesti o nameri neke družbe, da ustanovi pri nas v več mestih veleblagovnice ali velike magazine. Že takrat so se našli nekateri ljudje, ki so govorili, da treba te veleblagovnice dovoliti, ker se bo z njimi pocenilo življenje. Naše zbornice pa so takoj od vsega početka zavzele drugo stališče, da namreč veleblagovnice ne bodo pocenile življenja in da bi bilo zato napačno, če bi se zaradi njih žrtvovali interesi naših trgovskih množic, ki bi začeli zaradi njih propadati, dočim potrošnikom ne bi bilo pomagano.

Zato so zbornice energično zahtevale, da izda vlada uredbo, s katero bi se ustanavljanje veleblagovnic prepovedalo. Tedanja vlada je stališče zbornic tudi sprejela in tako je bila izdana uredba o prepovedi ustanavljanja trgovinskih podjetij velikega obsega in dne 27. oktobra 1934 je stopila ta uredba tudi v veljavo.

Nastaja vprašanje: zakaj je bila veljavnost te uredbe omejena le na dve leti? Za to more biti samo en razlog. Ta izreden ukrep naj bi veljal le začasno, dokler traja gospodarska depresija. Ko preneha ta, preneha tudi potreba za uredbo. In ker je bil zakonodajec optimističnega naziranja, glede trajanje gospodarske depresije, je tudi določil, da velja uredba samo dve leti. Potem naj bi se uredba ukinita in vsaj v tej panogi gospodarske delavnosti bi se vrnilo zopet k svobodni tekmi.

27. oktober, ko naj preneha uredba veljati, je že čisto blizu in zato je treba rešiti vprašanje: Ali je ta uredba iz preje navedenega razloga postala nepotrebna, to je, ali so se pogoji v naši notranji trgovini in stanje naših malih trgovcev zboljšalo v tej meri, da so tudi odpadli razlogi, ki so povzročili leta 1934. uredbo?

Zaradi silno nepopolne statistične službe v državi ni mogoče dati na to vprašanje dokumentiranega odgovora. Nekateri trde, da se je stanje zboljšalo, ker je zaradi dobre žetve stanje kmeta boljše, kar se mora nujno poznati tudi pri trgovini. Ta argumentacija pa je napačna, ker izhaja iz nedokazane predpostavke, da te zaviranja denarja pri kmetu ni, temveč da daje v promet vse, kar sprejema. Napačna je tudi zato, ker se s tem razlogom ne odgovarja na drugo važno vprašanje: za kaj potroši kmet denar, če ga sploh potroši?

Kot nadaljnji razlog se navaja, da so se poslji v trgovini zboljšali, ker število trgovinskih obratov raste. Ta trditve je neresnična. Zbornice bolj poznajo gibanje trgovine na svojih področjih ko kdorkoli drug in morejo zato konstatirati, da se na statistiko o povišanju števila trgovinskih obratov ni zanašati. Nasprotno se mora konstatirati, da so se poslji baš v onih mestih, kjer naj bi se veleblagovnice ustanovile, za trgovino zelo poslabšali. Lanskoletna redukcija uradniških plač pa je v vseh teh mestih silno slabo vplivala na trgovino. More se zato reči:

Poslji v naši mali trgovini in stanje naših malih trgovcev v mestih nikakor ni danes boljše ko v letu 1934., ko je bila uredba o prepovedi veleblagovnic izdana, kar pomeni, da isti razlogi, zaradi katerih je takrat vlada uredbo izdala, veljajo tudi še danes. Ze zato treba to uredbo podpreti.

Pred kratkim je prišla v javnost vest, da se uredba ne namerava podaljšati. Ta vest ni bila demantirana. Razvila se je nato ostra kampanja v naših listih. Iz vse te

kampanje bi se mogel dobiti vtis, kakor da so oni, ki so za podaljšanje uredbe proti pocenitvi življenja, ker da nočejo, da se zaščiti potrošniki pred pretiranimi dobički trgovcev, ki da so neprijatelji potrošnikov, dočim so za pocenitev življenja oni, ki se bore za odpravo te uredbe. Na to pa je pripomniti:

Debata se torej vrača na izhodno točko. Kar se je reklo pred dvema letoma, to se more reči tudi danes, ker so danes isti razlogi za podaljšanje uredbe, kakor so bili takrat za njeno izdajo.

Seveda pa more država tudi revidirati svoje prejšnje stališče in vse kaže, da se znova postavlja vprašanje o koristnosti veleblagovnic ter tudi o vseh drugih vprašanjih, ki so z njimi v zvezi. Zato smatrajo zbornice za potrebno, da znova pojasnijo svoje stališče v tem pomembnem vprašanju. V čem je bistvo vsega vprašanja?

Zastopniki te veleblagovnic pravijo, da so te ustanove v dobi osiromašenja širokih potrošniških slojev, te zavracije denarja in drževanja potrošnikov od nakupovanja, bolj ko kdaj potrebne, ker gre zaradi njih denar, ki bi sicer ležal mrtev, v promet. Zato so veleblagovnice koristne za splošni občni interes. Če pa gre za občni interes, se morajo interesi maloštevilnega trgovskega stanu žrtvovati.

Na prvi pogled je to dokazovanje precej prepričljivo. Ni dvoma, da bi bilo tudi rešeno v korist veleblagovnic, če bi odgovarjalo resnici. Toda v tem je tudi slabost tega dokazovanja, ker je resnica čisto druga.

Zakaj ta naval občinstva v veleblagovnice? Ali morda zaradi cen? Se nikomur se ni posrečilo dokazati, da bi veleblagovnice blago iste kakovosti prodajale ceneje ko drugi trgovci. Naval občinstva na veleblagovnice ni gospodarske,

temveč psihološke prirode. To je vpliv veliaih izložb. močne razsvetljave, godbe, lahke preglednosti razstavljenega blaga itd. itd. Končno pa drve ljudje v veleblagovnice tudi zbog velikega nepoznavanja blaga. To so vzroki, ki dovajajo občinstvo v veleblagovnice. Kar pa se tiče cen, ni niti posamezniku težko, da se prepriča, da niso cene v veleblagovnicah nič nižje. Naj samo kupi isto blago v neki drugi trgovini, pa bo videl, kako je s cenami.

Opozoriti pa je treba tudi na to, da se dostikrat cene znižujejo samo zato, da se publika privabi v veleblagovnice, pozneje pa, ko bo publika pridobljena, se bo z lahkoto z višjimi cenami poplačala vsa izguba. Znano je nadalje, da se v veleblagovnicah prodaja nekatero blago samo kot vaba po posebno nizkih cenah, da se potem zasluži pri drugem blagu. V ta namen se navadno uporablja blago, ki se mnogo troši in čigar cena je znana. Ko vidi publika to nizko ceno, misli, da so vse cene tako nizke in tako kupujejo ljudje ne samo ono blago, ki je v resnici ceno, temveč tudi drugo blago, pri katerem veleblagovnice navedeno škodo, ki so jo imele pri prvem blagu. S tem v zvezi je treba tudi pripomniti, da veleblagovnice, ki prodajajo samo »ceno« blago, ne prodajajo niti približno vseh predmetov, s katerimi se bavijo, temveč najraje prodajajo nestandardizirano blago »novih znamk«, katerim more samo dober poznavalec določiti kakovost in vrednost. Pri tem blagu zasluži največ, dočim jim služi standardizirano blago samo kot vaba.

Znano je nadalje, da veleblagovnice, ki so vse kapitalno močne, prodajajo le v začetku blago za vsako ceno, pozneje pa, ko postanejo gospodarji na trgu, morejo nastavljanje cene po mili volji. Takrat šele spoznajo potrošniki

Kakovost odločuje!

Po malenkostni porabi vidite takoj, koliko več Vam zaleže in koliko Vam zato prihrani dobra

Kneippova sladna kava

»visoko socialno misij« raznih popularnih podjetij. Takrat pa je že prepozno.

Vprašati pa se tudi moramo, kaj bi nastalo, če se ne bi podaljšala sedanja uredba o prepovedi veleblagovnic? Zagovorniki veleblagovnic pravijo, da veleblagovnice ne uničujejo malih trgovcev, saj obstoje v velikih mestih poleg veleblagovnic tudi male trgovine. — Res je to, toda še bolj res je, da male trgovine v sedanjem položaju konkurence kapitalno močnih veleblagovnic danes sploh ne morejo zdržati in da ne bi mogle čakati onega časa, ko množiče spoznajo slabe strani veleblagovnic in ko ne vplivajo več na nje oni psihološki razlogi, ki so jih prej privabljali v veleblagovnice, ker bi do tedaj že večina malih trgovcev propadla.

Če napravimo na podlagi vsega navedenega bilanco, potem pridemo do naslednjega rezultata. Dosedanja materialni uspeh veleblagovnic v Beogradu je povzročil, da bi se ustanovile veleblagovnice, kakor hitro bi prenehala veljati sedanja uredba, v vseh večjih mestih v državi. Nezadovoljstvo trgovcev, ki so že itak danes iz mnogih »rokov« prepričani, da se z njimi postopa ko z državljani druge in tretje vrste, bi se še znatno stopnjevalo. Veliko število trgovcev, ki so vsi naši nacionalni ljudje, bi propadlo, in to zaradi anonimnih družb in tujega kapitala, čigar lastniki so morda tudi naši narodni nasprotniki. Za potrošnike pa bi ostalo vse pri starem, ker — kar znova poudarjamo — še nihče ni dokazal, da bi veleblagovnice blago iste kakovosti prodajale ceneje ko trgovci. Trditve o misiji veleblagovnic so samo bajke, ne pa dokazane trditve. Na podlagi vseh teh objektivnih dejstev pač nihče ne more prevzeti odgovornosti, da požene brez potrebe in samo zaradi nekkih demagoških trditvev na tisoče trgovcev na cesto in jim uniči njih eksistenco.

Omeniti je treba še zelo utemeljeno vprašanje, ki ga postavljajo trgovci: zakaj država pospešuje na deželi širjenje male pesti na škodo veleposestev, v mestih pa glede trgovin postopa baš nasprotno? To vprašanje je tem bolj upravičeno, če se upošteva velikanska razlika v davkih, ki jih plačujejo trgovci in veleblagovnice. Znano je, da je bila »Ta-Ta« pred kratkim obdačena s samo 1740 din. Je to jasen dokaz, da je naša davčna zakonodaja do malih trgovcev nepravična.

Na podlagi vseh teh dejstev apelira zato konferenca zbornic na vse odločujoče činitelje, da podaljšajo uredbo o prepovedi veleblagovnic z vsemi predlaganimi dopolnitvami zbornic in da velja ta tako dolgo, dokler se naše gospodarske razmere bistveno ne zboljšajo.

Vsak trgovec mora biti naročnik „Trgovskega lista“

Najbolj se boste očuvali prehlada

če si nabavite

STRIC TIVAR SPECIALIST

Rp. Tivar Hubertus Din 320.-

TIVAR NEPREMOČLJIVI HUBERTUS

TIVAR OBLEKE

Denarstvo

Tečaji od 1. okt. 1936 dalje

Minister za finance je izdal naslednjo odločbo z dne 26. septembra 1936:

Za čas od 1. oktobra 1936 velja jo do nadaljnje odredbe nastopni tečaji, po katerih se morajo radi pravnega pobiranja taks po zakonu o taksah in odrejanja pristojnosti pri razsojanju preračunavati na dinarsko vrednost vse listine, ki se glase na zlato ali tujo valuto:

1 napoleon	290
1 zlati turška lira	330
1 angleški funt	234
1 ameriški dolar	43.50
1 kanadski dolar	43.20
1 nemška marka	14.50
1 zlot	8.20
1 avstrijski šiling	8.50
1 belga	7.35
1 pengö	8.80
1 brazilski milreis	2.40
1 egiptovski funt	225.50
1 urugvajski pezoz	20
1 argentinski pezoz	12.40
1 turška papirnata lira	34.70
100 albanskih frankov	1410
100 francoskih frankov	288.50
100 švicarskih frankov	1427.50
100 italijanskih lir	320
100 nizozemskih guldinarjev	2975
100 rumunskih lejev	35
100 bolgarskih levov	47.50
100 danskih kron	980
100 švedskih kron	1135
100 norveških kron	1108
100 pezet	550
100 draham	41
100 češkoslovaških kron	180
100 finskih mark	97
100 letonskih lat	1110

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke z dne 30. septembra navaja te izpremembe (vse številke v milijonih din):

Skupna zlata in devizna podloga se je povečala za 25 na 1.552.8. Vse devize je Narodna banka prodala in ni imela zaradi devalvacije valut nobene izgube.

Devize, ki ne spadajo v podlogo, so se zmanjšale za 27 na 573.5.

Vsota kovanega denarja v niklju in srebru se je zmanjšala za 241 na 325.8.

Skupna vsota posojil se je povečala za 42 na 1.760.6, in sicer so se menična posojila povečala za 33 na 1.419, lombardna pa za 0.9 na 250.8.

Razna aktiva so se povečala za 10.4 na 671.

Obtok bankovcev se je povečal za 142 na 2.250.2, Obveze na pokaz so se znižale za 1471 na 1.499.7.

Razr pasiva so se zmanjšala za 41 na 302.0.

Skupno zlato in devizno kritje znaša 29.56%, samo zlato pa 28.11%.

Ponarejeni srebrniki po 10 in 20 dinarjev krožijo v Hercegovini.

Brazilski vlada proučuje vprašanje devalvacije nacionalne valute. Vzrok devalvacije bi bilo pomanjkanje tujih deviz.

Avstrijska vlada se vedno izjavlja, da ne bo razvrednotila šilinga. Ker obično v kratkem bivši francoski finančni minister Renauld Dunaj, se govori, da vesti o ohranitvi avstrijske valute na sedanji višini vendarle ne bodo obveljale.

Rentabilnost posameznih deželnih pridelkov na Bolgarskem

Na Bolgarskem so izračunali na podlagi količine pridelkov in prodajnih cen rentabilnost bolgarskega kmetijstva v letih 1930 do 1934 za posamezne pridelke takole (za hektar):

levov	
tobak	22.630
sladkorna repa	12.784
vinogradi	10.994
rože (za rožno olje)	6.425
bombaž	4.861
krma	3.638
žitarice	2.638
solnarice	2.357

Ker je rentabilnost žitaric zelo slaba, se trudi bolgarska vlada, da bi se povečala proizvodnja industrijskih rastlin, žitaric pa zmanjšala.

Španija in petrolej

V vseh pokrajinah uporniške vlade v Španiji sme po najnovejših vesteh prodajati petrolej in bencin samo Royal-Dutch Shell koncern, ki bo po Francovi zmagi prevzel monopol v vsej državi. Da je H. Deterding sklenil to pogodbo, pomeni njegovo popolno vero v zmago generalov ter jih zato tudi denarno podpira.

Deterdingov boj za španski trg pa traja že nad 10 let. Diktator Primo de Rivera je bil toliko nespreten, da se mu je prvič uprl ter proglasil 1. 1927. petrolej za državni monopol. Hotel je doseči večjo korist od izvoza španskega blaga: živega srebra, sadja, cvetja, olja in vina, zato pa tudi prihraniti del velikih stroškov za petrolej, ki so ga drago uvažale Deterdingove in Rockefellerjeve tankske ladje. Rivera je kratkoma konfisciral rafinerije in skladišča z vso opremo ter vrget za to petrolejskima kraljema borih 75 milijonov peset.

Deterding in Rockefeller, dotlej smrtna sovražnika, sta postala nakrat topla zaveznika ter zahtevala 300 milijonov peset odškodnine, ki jih pa nista dobila, kakor tudi ne nove pogodbe. Španski diktator se ni zavedel, kako hude sovražnike si je s tem nakopal na glavo. Petrolejska kralja sta docela zaprla uvoz v Španijo ter jo bojkotirala tako strogo, da so morale celo španke vojne ladje v Aziji ležati v pristaniščih, ker niso dobile nikjer goriva za svoje diesellovke. De Riveri ni ostalo drugega, kakor da se zateče k svojim načelnim smrtnim sovražnikom boljševikom po pomoč. Sklenil je pogodbo z Rusi, s tem pa je vsa njegova politika fašizma padla v vodo. Teorija in praksa sta ga dali v klesče notranjim političnim nasprotnikom.

Ves ta čas pa so se dogajali čudni slučaji s španskim izvozom v Ameriki in Angliji. N. pr.: 1. špansko sadje — znano fino blago — je baje nakrat pokazalo

znake raznih boleznih in parazitov, ki ogrožali ameriške sadovnjake in so zato »moralic« velike množine ob dovozu zapleniti v pristaniščih;

2. Deterdingovo časopisje v Londonu je čez noč odkrilo, da je veleizdajalec kdor kupuje slabo in drago špansko sadje, ko ima Anglija boljše sadje v Afriki itd. — Španci so spoznali igro, toda Primo de Rivera ni popustil. Petrolejska kralja sta končno segla po novih in hujših sredstvih. Vrgla sta v kratkem času špansko valuto na vseh velikih borzah. Peteta s 40 % zlatim kritjem je padala, kakor je nekoč hotel Deterding uničiti s ponarejenimi bankovci že ruski červonec. V Španiji pa je agent Don Juan March podminiral vlado in Rivera je moral iti.

Kralj Alfonz XIII. je nato sklenil pogodbo z magnati, ki se pa ni izvedla, ker je moral oditi iz dežele. Ob konfiskaciji njegovega velikega premoženja so našli v sefih tudi kup akcijski Royal Dutch-a in Standard Oil-a.

Deterding pa ima tudi še stare račune z boljševiki, ker je postal poceni »lastnik« mnogih vrelcev v Rusiji. Ko se je pred leti zapel v zgube zaradi spekulacij s srebrom, so Rusi tudi v petrolejskem svetovnem trgu zmagali in govorilo se je o njegovem samomoru. To pa je odločno demantiral, češ da bo ruske petrolejske »latovce« že še preživel.

Po »W. J.«

Blago za **damske plašče** / Naivejša in najlepša izbira in najsolidnejše cene!

A. Žlender
Ljubljana - Mestni trg 22
Vas postreže najbolje!

Zborovanje mariborskih gospodarskih krogov

Kakor v Ljubljani in po drugih večjih mestih, tako so tudi mariborski trgovci, obrtniki in gostilničarji priredili v nedeljo skupno zborovanje, na katerem so zahtevali večje upoštevanje zahtev gospodarskih stanov.

Zborovanje je otvoril predsednik mariborskega združenja trgovcev Ferdo Pintar ter v kratkih besedah razložil pomen in namen zborovanja. Za predsednika zborovanja je bil nato izvoljen Franjo Bureš, glavni referat pa je imel predsednik mariborske kovinarske organizacije Franjo Kumer. Njegov govor je bil identičen z govorom predsednika Savića v Beogradu, g. Rebeka v Ljubljani in drugih govornikov na nedeljskih shodih gospodarskih stanov. Koncem zborovanja, ki je poteklo v najlepšem redu in v popolni solidarnosti vseh gospodarskih stanov Maribora, so bile sprejete z velikim odobravanjem resolucije, ki so iste, kakor so bile sprejete v Ljubljani.

Naši izvozni kontingenti za Italijo

Čeprav še ni bil objavljen niti sporazum o ureditvi v Italiji zamrzlih plačil niti še pravilnik o

Že v 24 urah barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srage, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6, Šelenburgova ul. 8.
Telefon št. 22-72.

uvoznih kontingentih, objavljajo vendarle listi kontingente, ki so nam priznani od Italije za čas od 1. oktobra 1936 do 31. marca 1937. Skupno znašajo ti kontingenti 625 milijona lir in se razdele na posamezne predmete takole:

	milij. lir
goveja živina	87
živa perutnina	25
zaklana perutnina	0.5
sveže goveje meso	0.3
jajca	10
ribe	10
pšenica	100
koruza	100
razne rude	50
cement	10
premog	0.5
mehki les	70
bukov les	25
drug les	50
drva	0.5
les za kolonije	45
oglje	0.25
vsi drugi proizvodi	2.25

Za les so določeni kontingenti na vsak način prenizki, to tem bolj, ker moremo žitarice izvažati tudi v druge države, dočim je naš lesni izvoz še vedno na Italijo navezan.

Dobave - licitacije

Gradbeno odeljenje direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 9. oktobra ponudbe za dobavo 1.000 kg bločnih verig, kotnih koles, signalnih palcev, verižnih orehov, telefonskih aparatov in morze-barvopiscev.

Direkcija drž. rudnika v Brezi sprejema do 15. oktobra ponudbe za dobavo prenosnega instrumenta za merjenje; do 22. oktobra za dobavo raznega mizarskega orodja ter raznih svetrov.

Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do 20. oktobra ponudbe za dobavo kalcium-karbida, raznega strugarskega orodja,

svetrov za les in dr., do 24. oktobra pa za dobavo prebijačev za usnje, strugal, raznih meril ter volnene gipsa.

Artillerijsko-tehnični zavod Lepetane v Tivtu sprejema do 25. oktobra ponudbe za dobavo peči in rezervoarjev za nafto, železne pločevine, raznega železa, železnih cevi in matic, jeklene pocinkane vrvi in katranirane vrvi.

Licitacije:

Dne 10. oktobra bo v inženjerskem oddelku štaba IV. armijske oblasti v Zagrebu ofertna licitacija za instalacijo električne napeljave.

Dne 21. oktobra bo pri Direkciji pomorskega saobračaja v Splitu ofertna licitacija za nabavo raznih barv in dne 23. septembra za dobavo vrvi.

Dne 9. oktobra bo v intendanturi štaba Dravske divizijske oblasti v Ljubljani ofertna licitacija za nabavo 5000 parov planinskih smučarskih čevljev.

Prodaje

Direkcija šum v Ljubljani prodaja prvi pismeni licitaciji dne 5. oktobra, v primeru neuspele prve pa na drugi dne 26. oktobra večjo množino mehkega okroglega lesa, izdelanega v režiji v področju šumske uprave Bled.

Direkcija šum Brodske imovne občine v Vinkovcih prodaja na ofertni licitaciji dne 26. oktobra hrastov, brestov in topolov les. (Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Doma in po svetu

Hermann Wendel, znani prijatelj našega naroda, je umrl v Neullyju pri Parizu. Kot socialni demokrat je moral iz Nemčije ter se je nastanil v Franciji. Hermann Wendel je napisal celo vrsto knjig o našem narodu ter je šestkrat nastopil v korist našega naroda. Poznal je našo zgodovino, književnost in kulturo ko le malokateri tujec in tudi bolj ko marsikateri Jugoslovjan. Jugoslovani, zlasti pa mi Slovenci, bomo zato za vedno ohranili Hermannova Wendla v hvalnem in neizbrisnem spominu. Večna slava njegovemu spominu!

Milko Krapež, urar v Ljubljani, je praznoval te dni svojo šestdesetletnico, ki je slovenska javnost ni prezrla, saj je Milko Krapež vse svoje življenje posvetil delu za narod ter za njegove gospodarske in kulturne organizacije. Velike zasluge si je pridobil jubilar tudi za stanovske gospodarske organizacije. Jubilaru zato tudi naše iskrene čestitke.

Nemški novinarji so na povratku s potovanja po Jugoslaviji obiskali v ponedeljek Ljubljano, nato pa odšli na Bled, od koder so v turek dopoldne odpotovali nazaj v domovino. Med njimi so bili sami vodilni nemški novinarji. V Slovenji, ko tudi v vsej Jugoslaviji, so bili zelo gostoljubno sprejeti ter so bili s svojim potovanjem po Jugoslaviji zelo zadovoljni.

Ker je odpotoval vojni minister general Marič k odkritju spomenika blagopojnega kralja Aleksandra v Parizu, je začasno prevzel vodstvo vojnega ministrstva predsednik vlade dr. Stojadinović.

Divizijska generala Čolak-Antić in Vladimir Belić sta bila upokojena.

V nedeljo so bile v 50 občinah savske banovine občinske volitve, ki so nudile približno isto sliko ko vse dosedanje občinske volitve v savski banovini. Večinoma so bile vložene samo liste bivše HSS, ki je tudi v vseh občinah zmagala, volilna udeležba pa je bila primeroma zelo majhna.

Stavka stavbenih delavcev v Zagrebu je končno vendarle končana in povsodi se dela s polno paro.

Varaždinska gimnazija je v nedeljo slovesno proslavila svojo tristoletnico, od kar je bila ustanovljena od jezuitov.

Splitska tvornica cementsa je do nadaljnjega ustavila delo, ker čaka, da se razčisti z devalvacijo franka nastala nova valutna situacija.

Sovjetska vlada demantira izjavo ameriškega ministra Morgenthaua, da bi ruska državna banka dala nalog za atako proti angleškemu funtu. Vprašanje pa je, če bo svet njenemu demantiju verjel več ko izjavi ameriškega finančnega ministra.

V belgijskem rudniku v bližini Monsa je nastala eksplozija ter je bilo 50 rudarjev zasutih. Večino so rešili.

V albanskem gradbenem ministstvu so odkrili veliko korupcionistično afero, v katero je zapletenih 10 uradnikov.

Avstrija bo dobavila za italijansko vojsko 30.000 vagonov gradbenega lesa. Les bo začela izvažati v oktobru.

Romunija in Madjarska sta prepovedali izvoz živil v države, ki so devalvirale valuto.

Uredništvo »VERDA REVUO« za Jugoslavijo priredi v proslavo

»Zelenega tedna leta 1936.«

v torek, 6. oktobra t. l. ob 20. uri v dvorani hotela »METROPOL« (Miklič)

javno predavanje g. Damjana Vahena:

»Slovenio — perlo de Jugoslavioc« (»Slovenija — biser Jugoslavije«), s prekrasnimi barvanimi sklopničnimi slikami.

(Isto predavanje bo imel predavatelj tudi v Avstriji na Dunaju, na povabilo avstr. esperantistov.)

Vabljeni vsi! Vstop prost!

Tržna poročila

90 odstotkov hmeljskega pridelka prodano

Banovinska hmeljska komisija poroča o stanju na hmeljskem trgu dne 3. oktobra naslednje:

V hmeljski kupčiji je zanimanje zopet živahnije ter se kupujejo vse vrste hmelja. Cene so se še nadalje utrdile, kar se zlasti pozna po tem, da se hmelj nič več tako strogo ne klasificira in da se zato tudi za slabše blago dosežejo boljše cene. Sedaj se plačuje izbrano prvovrstno blago po 27 do 28 din, z napitnino tudi nekaj več, prvovrstno blago po 25 do 26 din, dobro srednje po 23 do 24, slabo srednje po 14 do 17 in slabše blago do 14 din za kg. Zaključna tendenca je zlasti za najboljše blago zelo krepka.

Računa se, da je bilo doslej prodano iz prve roke že blizu 90 odstotkov letošnjega pridelka. Komisija za kontrolo in oznamovanje je dosedaj odobrila 4994 tovorov hmelja letnika 1936. v skupni kosmati teži 8789 stotov.

Mariborski živinski trg

Na zadnji živinski sejem je bilo prignanih 7 konj, 6 bikov, 100 volov, 290 krav in 11 telet, skupaj 414 glav živine. Cene so bile te: debeli voli 4 do 4.50, poldebeli voli 3.50 do 4.—, plemenski voli 3.60 do 4, biki za klanje 3 do 3.50, klavne krave debele 2.90 do 3.15, plemenske krave 3 do 3.50, krave za klobasarje 1.70 do 2, molzne krave 2.25 do 3, breje krave 2.75 do 3.50, mlada živina 3.25 do 4, teleta 5 do 6 din za kg. Prodanih je bilo 251 komadov. — Mesne cene: volovsko meso I. vrste 10—12, II. vrste 8—10, meso od bikov, krav, telic 5—8, telečje meso I. vrste 12—14, II. vrste 10—12, svinjsko meso sveže 14—16 din za kg.

Radio Ljubljana

Sreda, dne 7. okt. 12.00: Naša pesem, naša glasba (plošče) — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, obvestila — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Mladinska ura: Razvoj prometa in prometnih sredstev v Egiptu od najstarejših časov do naših dni (dr. Bohinec) — 18.20: Lutke iz gomoljev (prof. Kuret) — 18.40: Gibanje tekstilne industrije v Sloveniji (Filip Uratnik) — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Uvod v opero — 20.00: Prenos R. Savinove opere »Matija Gubec«.

Četrtek, dne 8. okt. 12.00: Reproduc. orkestralni koncert — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Beethoven: Kreutzerjeva sonata v A-duru (plošče) — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Jugoslovanska orkestralna glasba (radijski orkester) — 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič) — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Šahovski kotiček — 20.00: Prenos koncertnega večera iz Beograda — 22.00: Čas, poročila — 22.20: Dies irae iz Verdijevega Requiem (plošče).